

Õiguskantsler

Esimees Peep Aru
Viljandi Linnavolikogu
viljandi@viljandi.ee

Teie 09.11.2015 nr 1-5/5615

Meie 05.02.2016 nr 6-4/160167/1600556

Viljandi Linnavolikogu töökorra volikogu liikme arupärimisõiguse regulatsioon

Austatud volikogu esimees

Täna Teid Viljandi Linnavolikogu töökorras¹ (töökord) volikogu liikme arupärimisõiguse regulatsiooni puudutava avalduse eest. Analüüs ei tuvastanud töökorras volikogu kollegiaalorganite juhtide volikogu liikme arupärimisele vastama kohustamises vastuolu põhiseadusega. Linnapea ja linnavalitsuse liikme vastamiskohustuse osas tuleks aga parandada töökorra õigusselgust.

Töökorra § 91 lg 1 pinnalt tekib küsimus, kas on põhiseaduspärane kohustada volikogu liikme arupärimisele vastama volikogu esimeest, aseesimeest, komisjonide esimehi ja aseesimehi. Volikogu liikmete omavaheline teabevahetus ja avatus diskussiooniks on volikogu demokraatliku ja koostöökultuuri kujundamisel kahtlemata oluline. Eriti oluline on see volikogu kollegiaalorganite juhtide puhul nende rolliga seotud küsimusele vastamisel. Teisest küljest on arupärimine klassikalises käsitluses vahend poliitilise kontrolli teostamiseks.² Esinduskogu (nii Riigikogu kui ka volikogu) liikmed ei teosta aga kontrolli mitte üksteise suhtes, vaid teiste institutsioonide (eelkõige esinduskogu moodustatud täitevorganite) suhtes. Arupärimisõigus ei ole üldiselt mõeldud kohaldama esinduskogu liikmete omavahelistes suhetes (nii ei anna ka Riigikogu kodu- ja töökorra seadus võimalust pärida aru teistelt Riigikogu liikmetelt).

Volikogu liikmele laieneb ka vaba mandaadi põhimõte, mille ühe aspektina peab volikogu liige saama teha poliitilisi valikuid ning korraldada oma tegevust vabalt ning talle ei saa anda õiguslikult siduvaid tegevusjuhiseid.³ Seetõttu tuleb jälgida, et teised volikogu liikmed ei asuks arupärimise instituuti kuritarvitama, esitades suurel arvul arupärimisi ning takistades ülemääraselt volikogu liikme eelistatud ajakasutust.

¹ RT IV, 07.11.2015, 8.

² Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne 2012. L. Madise jt. PS § 74 komm nr 5. Kättesaadav: <http://www.pohiseadus.ee/ptk-4/pg-74/>.

³ Vt *mutatis mutandis* Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne 2012. L. Madise jt. PS § 62 komm nr 6. Kättesaadav: <http://www.pohiseadus.ee/ptk-4/pg-62/>. Volikogu liikmetel ei ole ka märgukirjale või selgitustaotlusele vastamise kohustust (märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse § 2 lg 4).

Töökorra § 91 lõige 1 ei ole siiski põhiseadusega vastuolus, sest: 1) vastamiskohustus on pandud ainult volikogu kollegiaalorganite juhtidele (ja mitte volikogu n-ö lihtliikmetele) nende tegevusvaldkonda kuuluvate küsimuste osas; 2) kuritarvitamise ilmnemisel saab volikogu sätte muuta või kehtetuks tunnistada ning 3) vastamiskohustuse täitmata jätmisega ei kaasne kehtiva õiguse kohaselt negatiivset õiguslikku tagajärge (võimalikud on negatiivsed poliitilised tagajärjed sh umbusalduse avaldamine).

Tuleb tagada, et töökorra regulatsioon ei välistaks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 26 lõikega 2 volikogu liikmele antud õigust saada oma kirjalikule küsimusele⁴ vastus valla- või linnavalitsuselt või valla või linna ametiasutuselt 10 tööpäeva jooksul küsimuse esitamisest arvates. KOKS § 26 lõiget 2 ning töökorra regulatsiooni võrreldes ilmneb, et vastamiseks kohustatud adressaatide ring on erinev. Töökord (erinevalt KOKS § 26 lõikest 2) ei nimeta arupärimisega seoses võimalust saada vastust otse valla või linna ametiasutuselt (kaudselt on see võimalik, pärides aru valla- või linnavalitsuselt). Samuti on seadusega võrreldes pikem vastamise tähtaeg (30 päeva töökorra § 91 lg 3 kohaselt). Linnapeale või linnavalitsuse liikmele kirjaliku küsimuse esitamisel tekib küsimus, kummast tähtajast vastaja lähtuma peab. Kinnitasite telefonivestluses õiguskantsleri vanemnõunikuga, et töökorra arupärimise regulatsioon ei olegi mõeldud KOKS § 26 lõiget 2 asendavana, vaid seda täiendavana. Sel juhul vastuolu KOKS § 26 lõikega väljatoodud aspektides pole, kuid põhiseaduse § 13 lõikest 2 tulenevast õigusselguse põhimõttest lähtuvalt oleks kohane töökorra arupärimise regulatsiooni täpsustada (nt viidates KOKS § 26 lg 2 täiendavale kohaldamisele selgitusega, et kui volikogu liige ei ole küsides teisiti märkinud, peab linnapea ja linnavalitsuse liige vastates lähtuma seaduses toodud tähtajast). Palun andke teada, mida võtate ette töökorra õigusselguse parandamiseks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Liina Lust 693 8429
Liina.Lust@oiguskantsler.ee

⁴ Kuna KOKS ei nimeta arupärimise instituuti ja töökord omakorda ei nimeta kirjalikule küsimusele vastamist, siis võib KOKS-i kirjaliku küsimuse instituuti ja töökorra arupärimise instituuti sisulise sarnasuse osas pidada (vähemalt osaliselt) kattuvaks.